

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 22. 6. 2005, sp. zn.: 32 Odo 1269/2004

I. Postoupením práva požadovat smluvený provoz dopravního prostředku ve smyslu § 640 obch. zák. nevzniká třetí osobě ani v rozsahu, v němž bylo právo postoupeno, povinnost uhradit provozci úplatu sjednanou mezi objednatelem a provozcem.

II. Sjednání odměny za postoupení práva je věcí ujednání mezi objednatelem a třetí osobou a provozci z toho důvodu nevzniká právo na úplatu vůči třetí osobě, ale je mu zachováno právo požadovat sjednanou úplatu v celém smluvním rozsahu od objednatele

NEJVYŠŠÍ SOUD

ČESKÉ REPUBLIKY

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v senátě v právní věci žalobce J. R., podnikatele, zastoupeného advokátem, proti žalované Mgr. L. M., bytem, o zaplacení 96.000,- Kč s příslušenstvím, vedené u Městského soudu pro Praze, pod sp. zn. 31 Cm 398/93, o dovolání žalované proti rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2001, č. j. 12 Cmo 262/2000 - 112, takto:

I. Dovolání směřující do části výroku I. rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2001, čj. 12 Cmo 262/2000 - 112, již byl změněn rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 13. dubna 2000, čj. 31 Cm 398/93 - 90, tak, že byla zamítnuta žaloba o zaplacení zbývající části úroku z prodlení ve výši nad 15% z částky 96.000,- Kč od 4. června 1993 do zaplacení, se odmítá.

II. Dovolání směřující do výroku II. rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2001, čj. 12 Cmo 262/2000 - 112, pokud jím byl potvrzen výrok II. rozsudku Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 13. dubna 2000, čj. 31 Cm 398/93 - 90, o zamítnutí vzájemného návrhu žalované, a do výroku IV. téhož rozsudku, jímž byl zamítnut návrh na připuštění dovolání, se odmítá.

III. III. Rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2001, čj. 12 Cmo 262/2000- 112, v části výroku I., již byl potvrzen rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 13. dubna 2000, čj. 31 Cm 398/93 - 90, v povinnosti žalované zaplatit žalobci 96.000,- Kč a úrok z prodlení z částky 96.000,- Kč ve výši 15% od 4. června 1993 do zaplacení, ve výroku II., pokud jím byl potvrzen výrok III. rozsudku Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 13. dubna 2000, čj. 31 Cm 398/93, o náhradě nákladů

řízení před soudem prvního stupně a výroku III. o náhradě nákladů řízení před soudem odvolacím a rozsudek Krajského obchodního soudu v Praze ze dne 13. dubna 2000, čj. 31 Cm 398/93 - 90, v části výroku I. o povinnosti žalované zaplatit žalobci 96.000,- Kč a úrok z prodlení z částky 96.000,- Kč ve výši 15% od 4. června 1993 do zaplacení, a ve výroku III. o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně se zrušují a věc se v tomto rozsahu vrací Městskému soudu v Praze k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobou došlou soudu dne 11. června 1993 se žalobce domáhal po H. B. (v žalobě označeném jako první žalovaný) a L. M. (původně druhá žalovaná) společně a nerozdílně zaplacení peněžité částky za jedenáct cest do T. vykonaných na základě smlouvy o provozu dopravního prostředku uzavřené s prvním žalovaným, přičemž některé cesty byly vykonány ve prospěch cestovní kanceláře druhé žalované.

Krajský obchodní soud v Praze rozsudkem ze dne 12. prosince 1996, čj. 31 Cm 398/93 - 48, mimo jiné ve výroku V. rozhodl, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci 96.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 17% od 4. června 1993 do zaplacení.

K odvolání žalované Vrchní soud v Praze usnesením ze dne 18. ledna 1999, čj. 12 Cmo 202/97 - 62, zrušil výrok V. rozsudku soudu prvního stupně a pouze v tomto rozsahu vrátil věc k dalšímu řízení.

Rozsudkem ze dne 13. dubna 2000, čj. 31 Cm 398/93 - 90, soud prvního stupně znovu uložil žalované zaplatit žalobci 96.000,- Kč s úrokem ve výši 17% od 4. června 1993 do zaplacení (výrok I.), zamítl vzájemný návrh žalované, kterým se proti žalobci domáhala zaplacení 47.500,- Kč (výrok II.), a rozhodl, že žalovaná je povinna nahradit žalobci náklady řízení (výrok III.).

Rozsudkem ze dne 31. ledna 2001, čj. 12 Cmo 262/2000 - 112, Vrchní soud v Praze potvrdil rozsudek soudu prvního stupně, pokud jím bylo žalované uloženo zaplatit žalobci 96.000,- Kč a změnil jej tak, že dále uložil žalované zaplatit žalobci úrok z prodlení ve výši 15% z částky 96.000,- Kč od 4.června 1993 do zaplacení a ve zbývající části úroku z prodlení žalobu zamítl (vše výrok I.), potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výrocích II. a III. (výrok II. rozsudku odvolacího soudu), rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výrok III.) a zamítl návrh na připuštění dovolání (výrok IV.).

Odvolací soud se ztotožnil se skutkovými i právními závěry soudu prvního stupně a doplnil, že předmětem řízení bylo zaplacení úplaty za cesty do Turecka vykonané žalobcem podle smlouvy uzavřené dne 24. března 1992 mezi žalobcem a H. B., kterou shledal platnou smlouvou o provozu dopravního prostředku podle § 638 a násl. obchodního zákoníku. Soud uzavřel, že osm cest bylo vykonáno pro žalovanou Mgr. L. M., na niž byla práva ze smlouvy podle § 640 obchodního zákoníku převedena. Žalovaná proti dluhu na smluvní ceně za uskutečněné cesty ve výši 96.000,- Kč s příslušenstvím, který zůstal předmětem řízení, namítala, že nejsou zohledněny jí provedené úhrady ve výši 39.006,- Kč a 25.000,- Kč a dále namítala, že je účtováno o 79.500,- Kč více, než žalobci přísluší. Podle odvolacího soudu žalovaná své tvrzení o vyšší než sjednané účtované částce neprokázala a k prokázání nenavrhl žádná relevantní

důkazy, žalovanou uhrazená částka 25.000,- Kč se týkala jiného závazku a ani úhrada 39.006,- Kč (2.000,- DEM) nebyla nijak prokázána. Odvolací soud proto rozsudek soudu prvního stupně jako věcně správný co do jistiny 96.000,- Kč a co do zamítnutí vzájemného návrhu žalované a výroku o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně, potvrdil. Měnicím výrokem zamítl část požadovaného úroku z prodlení co do sazby přesahující výši plynoucí z ustanovení § 369, odst. 1 a § 502 obchodního zákoníku, čímž fakticky rozhodnutí soudu prvního stupně o úroku z prodlení ve výši 15% z částky 96.000,- Kč od 4. června 1993 do zaplacení rovněž potvrdil. Konečně odvolací soud zamítl návrh žalované na připuštění dovolání se zdůvodněním, že nejde o rozhodnutí po právní stránce zásadního významu.

Rozsudek odvolacího soudu napadla výslovně v plném rozsahu žalovaná dovoláním, opíraje jeho a důvodnost o nesprávné právní posouzení věci (srov. § 241, odst. 3, písm. d/ občanského soudního řádu - dále jen „o.s.ř.“ ve znění do 31. prosince 2000). Obsahově dovolatelka vytkla rozsudkům soudů obou stupňů, že neuznaly platby, které žalovaná žalobci zaplatila a nezapočítaly částky 25.000,- Kč, 2000,- DEM (39.006,- Kč) na úhradu za uskutečněné zájezdy a dále, že povinnost zaplatit 79.500,- Kč žalované vůbec nevznikla, protože v tomto rozsahu jí nebyl provoz dopravního prostředku poskytnut, když tři zájezdy byly konány nikoliv pouze v její prospěch. Dovolatelka označila důkazy, kterými mělo být prokázáno provedení plateb, a navrhla zrušení rozsudků soudů obou stupňů a vrácení věci soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

Žalobce se k podanému dovolání nevyjádřil.

V průběhu dovolacího řízení byl na majetek dovolatelky usnesením Městského soudu v Praze ze dne 8. března 2002, sp. zn.. 77 K 68/2002, prohlášen konkurs, který byl posléze usnesením téže spisové značky ze dne 30. září 2003 zrušen, neboť majetek podstaty nepostačoval k úhradě nákladů konkursu. Podle § 14, odst. 1, písm. h) zákona č. 328/1991 Sb. v platném znění prohlášením konkursu zanikla plná moc vystavená dovolatelkou advokátu JUDr. V. D. CSc. pro zastupování v dovolacím řízení.

Podle ustanovení části dvanácté, hlavy I, bodu 17. zákona č. 30/2000 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony, se dovolání proti rozhodnutím odvolacího soudu vydaným přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona (1. 1. 2001) nebo vydaným po řízení provedeném podle dosavadních právních předpisů (bod 15. tamtéž) projednají a rozhodnou podle dosavadních právních předpisů (tj. podle občanského soudního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2000).

Dovolací soud se nejprve zabýval zkoumáním, zda je dovolání přípustné a zjistil, že tomu tak v části napadeného rozhodnutí není.

Pravomocné rozhodnutí odvolacího soudu lze podle § 236 odst. 1 o. s. ř. napadnout dovoláním, pokud to zákon připouští.

Ve smyslu § 240 odst. 1 o. s. ř. může dovolání jako mimořádný opravný prostředek podat účastník řízení. Z povahy opravného prostředku přitom plyne, že k jeho podání je oprávněn jen ten účastník řízení, kterému nebylo rozhodnutím soudu plně vyhověno, popřípadě kterému byla rozhodnutím způsobena určitá újma na jeho právech. Do části výroku I. rozsudku odvolacího

soudu, jíž byla zamítnuta žaloba o část úroku z prodlení, není dovolání žalované subjektivně přípustné, když v jejích poměrech touto částí rozhodnutí odvolacího soudu nenastala újma, kterou by bylo možno zhojit v dovolacím řízení (srov. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. října 1997, sp. zn. 2 Cdon 1363/96, publikované v časopise Soudní judikatura, v sešitě 3/1998 pod číslem 28, dále například rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. února 2002, sp. zn. 29 Odo 579/2001). V tomto rozsahu bylo dovolání podáno někým, kdo k tomu nebyl oprávněn a Nejvyšší soud jej proto v této části podle § 243b odst. 4 věty první a § 218, odst. 1, písm. b) o. s. ř. odmítl (výrok I. tohoto rozhodnutí).

Podle obsahu spisu bylo předmětem řízení, jak byl vymezen tvrzeními žalobce o skutkových okolnostech týkajících se věci, zaplacení ceny za dopravu uskutečněnou pro cestovní kancelář žalované. Žalobcem tvrzený závazkový vztah účastníků je vzhledem k okolnostem jeho vzniku a povaze stran (oba účastníci byli podnikateli ve smyslu § 2 odst. 2 obch. zák.) vztahem vzniklým při podnikatelské činnosti a z procesního hlediska tudíž jde o věc obchodní. Pokud byl výrokem II. rozsudku Vrchního soudu v Praze ze dne 31. ledna 2001, čj. 12 Cmo 262/2000 - 112, potvrzen výrok o zamítnutí vzájemného návrhu žalované na zaplacení 47.500,- Kč, bylo rozhodováno v obchodní věci o částce nepřevyšující 50.000,- Kč a dovolání proti takovému rozhodnutí není přípustné pro ustanovení § 239, odst. 3 a § 238, odst. 2 o. s. ř. Proto bylo i v tomto rozsahu dovolání odmítnuto (část výroku II. tohoto rozhodnutí).

Výrokem IV. rozsudku odvolacího soudu bylo rozhodnuto o zamítnutí návrhu na připsuštění dovolání. Toto rozhodnutí není rozhodnutím o věci samé a výrok má povahu usnesení (srov. § 152, odst. 1 a § 167 odst. 1 o. s. ř.), proti němuž by bylo možno podat dovolání jen podle § 237, odst. 1 o. s. ř., neboť se zjevně nejedná o žádné z usnesení, na něž v taxativním výčtu pamatuje ustanovení § 238a o. s. ř. Dovolací soud z obsahu spisu neshledal, že by byl naplněn některý z dovolacích důvodů uvedených v § 237 odst. 1 písm. a) až g) o. s. ř. (tzv. zmatečnost řízení) a ani dovolatelka v dovolání takové vady řízení neuplatňovala, proto bylo i v této části dovolání odmítnuto (část výroku II. tohoto rozhodnutí).

Proti potvrzujícím výrokům rozsudku odvolacího soudu o povinnosti žalované zaplatit žalobci 96.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 15% od 4. června 1993 do zaplacení, může být v dovolání přípustné v případech uvedených v § 237 odst. 1, § 238 odst. 1 písm. b) a § 239 odst. 1 a 2 o. s. ř.

Dovolací soud neshledal, že by dovolání bylo přípustné pro vady řízení uvedené v § 237 odst. 1 písm. a) až g) o. s. ř. (tzv. zmatečnost řízení), když (jak již bylo uvedeno) se takové vady z obsahu spisu nepodávají a dovolatelka v dovolání takovéto vady řízení ani neuplatňovala.

Dovolání není přípustné ani podle § 238 odst. 1 písm. b) o. s. ř., neboť soud prvního stupně v obou rozsudcích, které ve věci vydával, rozhodl stejně tak, že žalobě vyhověl.

Dovolání není přípustné ani podle ustanovení § 239 odst. 1 o. s. ř., neboť odvolací soud dovolání ve výroku svého rozhodnutí nepřipustil.

Podle § 239 odst. 2 o. s. ř. nevyhověl-li odvolací soud návrhu účastníka na vyslovení přípustnosti dovolání, který byl učiněn nejpozději před vyhlášením potvrzujícího rozsudku nebo před vyhlášením (vydáním) usnesení, kterým bylo rozhodnuto ve věci samé, je dovolání podané

tímto účastníkem přípustné, jestliže dovolací soud dospěje k závěru, že napadené rozhodnutí odvolacího soudu má po právní stránce zásadní význam.

Jelikož ve smyslu ustanovení § 242 odst. 3 věty první o. s. ř. je dovolací soud vázán uplatněným dovolacím důvodem, jsou pro úsudek, zda rozhodnutí odvolacího má po právní stránce zásadní význam či nikoli, relevantní jen otázky (z těch, na kterých napadené rozhodnutí spočívá), jejichž posouzení odvolacím soudem dovolatelka napadla, resp. jejichž řešení v dovolání zpochybnil. Přitom otázku, zda dovoláním napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, řeší dovolací soud jako otázku předběžnou. Přípustnost dovolání pak není založena pouhým tvrzením dovolatele, že rozhodnutí odvolacího soudu zásadní význam po právní stránce má, nýbrž až kladným závěrem dovolacího soudu, že tomu tak vskutku je.

V předmětné věci dovolatelka kritizuje rozsudek odvolacího soudu (v rozsahu potvrzujícího výroku o povinnosti žalované zaplatit žalobci 96.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 15% od 4. června 1993 do zaplacení) a jeho prostřednictvím i rozsudek soudu prvního stupně námitkou, že není povinna hradit žalobci žalovanou částku, neboť dílem žalovaný závazek nevznikl a dílem v důsledku splnění zanikl. Základem právního posouzení věci odvolacím soudem je jeho závěr, že žalobce uzavřel s třetí osobou (nikoli s žalovanou) smlouvu o provozu dopravního prostředku podle § 638 a násl. obchodního zákoníku a žalované byla práva ze smlouvy převedena podle § 640 téhož kodexu. Z toho odvolací soud dovodil, že žalovaná je povinna uhradit sjednanou úplatu za provoz dopravního prostředku, který byl vykonán v její prospěch.

Závěr, že společně s oprávněním požadovat a využít provoz dopravního prostředku na žalovanou přešla i povinnost za provoz zaplatit provozovateli úplatu sjednanou smlouvou s třetí osobou, má dovolací soud za nesprávný a v tomto rozsahu je dovolání podle § 239, odst. 2 o. s. ř. přípustné, když napadené rozhodnutí má po právní stránce zásadní význam, neboť odvolací soud rozhodl v rozporu s hmotným právem a určující otázka pro jeho rozhodnutí (zda s oprávněním požadovat smluvený provoz dopravního prostředku přechází na třetí osobu i povinnost uhradit provozci za objednatel úplatu) nebyla dosud v rozhodnutích Nejvyššího soudu řešena.

Podle § 640 obchodního zákoníku může objednatel postoupit oprávnění požadovat smluvený provoz dopravního prostředku jiné osobě.

Z textu zákonného ustanovení nijak nevyplývá, že postoupením oprávnění požadovat provoz se objednatel zbavuje povinnosti zaplatit provozci úplatu sjednanou podle § 638, odst. 1 obchodního zákoníku. Rovněž teorie obchodního práva uvádí, že „využití tohoto práva objednatel (rozumí se práva postoupit provoz dopravního prostředku třetí osobě) nemá vliv na jeho závazky vůči provozci (srov. Štenglová, Plíva, Tomsa a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 9. vydání. Praha, C.H.Beck, 2004, str. 1264). Lze shrnout, že s postoupením práva požadovat smluvený provoz dopravního prostředku (podle § 640 obchodního zákoníku) nevzniká třetí osobě ani v rozsahu, v němž bylo právo postoupeno, povinnost uhradit provozci úplatu sjednanou mezi objednatel a provozcem. Sjednání odměny za postoupení práva je věcí ujednání mezi objednatel a třetí osobou a ani provozci nevzniká právo na úplatu vůči třetí osobě, ale je mu zachováno právo požadovat sjednanou úplatu v celém smluvním rozsahu od objednatel

Dovolací soud uzavřel, že dovolání je v rozsahu potvrzujícího výroku o povinnosti

žalované zaplatit žalobci 96.000,- Kč s úrokem z prodlení ve výši 15% od 4. června 1993 do zaplacení podle § 241 odst. 3 písm. d) o. s. ř. důvodné, neboť věc byla v této části rozhodnutí nesprávně právně posouzena, proto rozhodl tak, že dovoláním napadený rozsudek odvolacího soud (včetně závislých výroků o náhradě nákladů řízení) zrušil. Protože důvody, pro které bylo zrušeno rozhodnutí odvolacího soudu, platí i na rozhodnutí soudu prvního stupně, bylo ve stejném rozsahu (včetně výroku o náhradě nákladů řízení) zrušeno i toto rozhodnutí a věc byla vrácena soudu prvního stupně k dalšímu řízení (srov. § 243b odst. 1, 2 o. s. ř.), v němž bude soud zde vyjádřeným právním názorem vázán a v němž bude rozhodnuto i o nákladech tohoto dovolacího řízení (§ 243d, odst. 1 o. s. ř.).

Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně 22. června 2005